

MONDZORGVERLENERS OVER VERDUURZAMING VAN DE PRAKTIJK

Het thema verduurzaming staat ook in de zorg volop op de agenda. Een sprekend voorbeeld hiervan is de Green Deal Duurzame Zorg, een initiatief waarbinnen de Rijksoverheid en tal van partijen in de zorg, waaronder de KNMT, hebben afgesproken zich actief in te zetten voor het realiseren van duurzame zorg. Het is dan belangrijk om zicht te hebben op wat mondzorgverleners al doen aan verduurzaming. Vandaar dat de KNMT, NVM-mondhygiënist en de Organisatie van Tandprotheticici (ONT) samen het initiatief hebben genomen dit onder hun leden te onderzoeken.

TEKST: BRIGITTE VAN DAM EN JOSEF BRUERS, KNMT-AFDELING ONDERZOEK

Binnen het project Peilstations heeft de KNMT afgelopen najaar een webenquête uitgevoerd onder tandartsen, orthodontisten, mondhygiënist en tandprothetici. Er werd gevraagd naar onder andere het verminderen van energieverbruik, stimuleren van circulariteit en beperken van reisbewegingen. Ook werd geïnformeerd of mondzorgverleners bekend zijn met hulpmiddelen voor verduurzaming en wat volgens hen drempels en kansen zijn voor verduurzaming binnen de mondzorg.

Uitvoering onderzoek

Medio oktober 2023 zijn de vier genoemde groepen per e-mail benaderd met het verzoek om de webenquête in te vullen. Het betrof een willekeurige steekproef van 1.183 actieve tandartsen, de gehele actieve beroepsgroep van 294 orthodontisten, een willekeurige steekproef van 599 mondhygiënist uit het ledenbestand van NVM-mondhygiënist en alle 443 actieve tandprothetici uit het ledenbestand van de ONT. In totaal werden 2.519 mondzorgverleners uitgenodigd, van wie er uiteindelijk 464 (18,4%) de vragenlijst geheel of deels hebben ingevuld. Omdat de verschillen tussen de vier beroepsgroepen wat de uitkomsten betreft niet groot bleken te zijn, worden er hierna enkele gepresenteerd voor de gehele groep mondzorgverleners. Voor zover van toepassing wordt wel onderscheid gemaakt tussen de 313 praktijkhouders en 151 niet-praktijkhouders.

E-book en oriëntatie

In oktober 2022 heeft de KNMT het e-book Duurzame mondzorgpraktijk uitgebracht. Zoals blijkt uit figuur 1 heeft een minderheid van 6% van de mondzorgverleners het e-book ingekeken en gebruikt, terwijl daarnaast wel om en nabij een op de vijf (19%-22%) weet dat deze publicatie bestaat. Overigens geldt dat bijna driekwart (74%) van de praktijkhouders positief staat tegenover het nemen van verduurzamingsmaatregelen in de praktijk. Verder heeft de helft (50%) naar eigen zeggen zich op enigerlei wijze georiënteerd op de mogelijkheden hiervoor. Zoals figuur 2 laat

zien, heeft 24% advies ingewonnen over verduurzaming van de praktijk, heeft 21% het thema besproken met collega's en/of in het team, heeft 8% een inventarisatie gemaakt van de uitgangssituatie van de praktijk en/of de urgentie van verduurzamingsmaatregelen en heeft 6% hiervoor een planningslijst gemaakt.

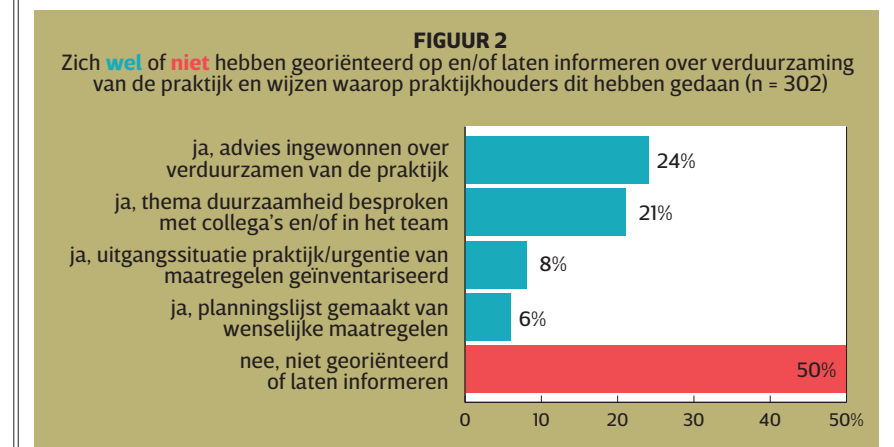
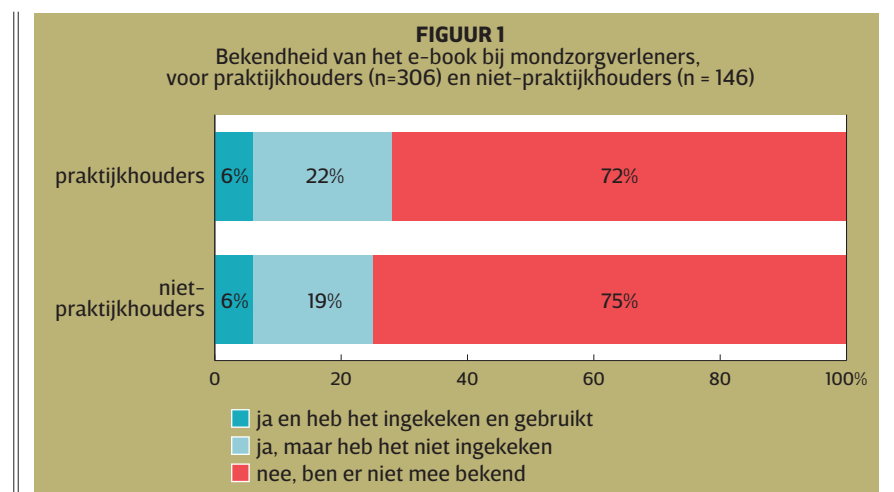
Genomen maatregelen

In reactie op allerlei voorbeelden van verduurzaming komt uit figuur 3 een duidelijk beeld naar voren van maatregelen die in veel (meer dan 75%) praktijken al zijn genomen en maatregelen die in nog betrekkelijk weinig (minder dan 25%) praktijken zijn doorgevoerd. Zo blijkt onder andere dat aan betreffende maatregelen op het gebied van verwarming en inrichting van het praktijkpand volgens veel praktijkhouders al het nodige is gedaan. Bijvoorbeeld: radiatoren in niet gebruikte ruimtes worden consequent gesloten (92%), lampen zijn vervangen door ledverlichting (88%) en de cv-installatie is zuinig ingeregeld (78%). Ook op het gebied van circulariteit zijn in veel praktijken al stappen gezet. In het bijzonder zijn dat het beperken van het gebruik van papier (93%), het gebruik van afwasbaar servies en bestek (90%), het voorkomen van over de datum geraken van producten (90%), gevaarlijke afvalstoffen scheiden (80%) en afgeschreven apparatuur blijven gebruiken (77%).

Daarentegen zijn maatregelen als het bij vervanging kiezen voor tweedehands apparatuur/instrumentarium (24%), het plaatsen van een (hybride) (lucht)warmtepomp (23%), de keuze voor duurzaam vervaardigd meubilair (13%), de inzet van 'teledentistry' (11%) en de aanleg van een groendak (1%) nog betrekkelijk weinig doorgevoerd.

Ondersteunende en belemmerende factoren

Op de vraag aan praktijkhouders wat hen tegenhoudt of juist zou aanzetten om hun praktijk te verduurzamen, werden verschillende factoren genoemd (figuur 4). Als stimulators noemt ruim de helft (56%) van de praktijkhouders

een overzicht van duurzame of duurzaam vervaardigde producten dan wel van haalbare maatregelen die zij kunnen nemen om CO₂-uitstoot en kosten te besparen. Ruim een kwart noemt een platform voor uitwisseling van ervaringen en ideeën op het gebied van verduurzaming (28%) en mogelijkheden voor collectieve inkoop van duurzame producten (28%). Als belemmering ervaren praktijkhouders vooral het gebrek aan tijd en het feit dat zij daardoor andere prioriteiten moeten stellen (47%), de investeringskosten (44%) en hun onbekendheid met mogelijkheden voor financiering en subsidie (41%).

Regelingen

Dat velen inderdaad de financierings- en subsidieregelingen niet kennen, blijkt ook uit het onderzoek. Zo is nog wel een redelijk deel van de praktijkhouders op de hoogte van het bestaan van de Kleinschaligheidsinvesteringsaftrek (48%), de Energie-investeringsaftrek (40%) en de Milieu-investeringsaftrek (39%), maar dat geldt zeker niet voor de Stimulering Duurzame Energieproductie en Klimaattransitie (9%) en de regeling Duurzaam Maatschappelijk Vastgoed (7%).

Conclusies

Uit de resultaten van het onderzoek komt naar voren dat veel mondzorgverleners het belang van verduurzaming van de zorg onderschrijven. Zo'n driekwart staat positief tegenover het nemen van verduurzamingsmaatregelen in de praktijk, velen geven aan behoefte te hebben aan ondersteuning bij het verduurzamen van de praktijk en de quick-wins op het gebied van energiebeheer en het circulair omgaan met ge- en verbruiksmiddelen zijn in de overgrote meerderheid van de praktijken gerealiseerd. Tegelijkertijd blijkt uit de resultaten dat nog veel mondzorgverleners niet op de hoogte zijn van de beschikbare informatie over het verduurzamen van de zorg. Zo is de meerderheid niet bekend met het e-book 'Duurzame mondzorgpraktijk' dat de KNMT in oktober 2022 uitgebracht en kennen velen ook niet de bestaande financierings- en subsidiemogelijkheden om zorgverleners te ondersteunen bij de transitie naar duurzamere zorg. Verschillende concrete verduurzamingsmaatregelen zijn wellicht daardoor nog maar in een minderheid van de praktijken gerealiseerd.

Alles overziend geldt dat de mondzorg serieus op weg is naar verduurzaming, maar dat er tegelijkertijd op dit gebied nog veel winst is te behalen. 📍

FIGUUR 3

Maatregelen ter verduurzaming die in **betrekkelijk veel praktijken (> 75%)** en **in betrekkelijk weinig (< 25%)** praktijken volgens praktijkhouders zijn genomen (n = 226-238) #

papiergebruik beperken door waar mogelijk per e-mail te communiceren	93%	circulairiteit
consequent sluiten van radiatoren in niet gebruikte ruimtes	92%	praktijkpand
gebruik van afwasbare koffiebekers, borden, bestek e.d.	90%	circulairiteit
zoveel mogelijk voorkomen van over de datum raken van producten	90%	circulairiteit
vervangen van lampen door ledverlichting	88%	praktijkpand
gevaarlijk(e) afval/vloeistoffen scheiden en apart laten afvoeren	80%	circulairiteit
zuinig inregelen c.q. programmeren van de cv-installatie	78%	praktijkpand
afgeschreven apparatuur (na reparatie) blijven gebruiken	77%	circulairiteit

bij vervanging kiezen voor tweedehands apparatuur/instrumentarium	24%	circulairiteit
plaatsen van een (hybride) (lucht)warmtepomp	23%	praktijkpand
bij aanschaf kiezen voor duurzaam vervaardigd meubilair (cradle-to-cradle)	13%	praktijkpand
consultatie/diagnostiek/voorlichting via 'teledentistry'	11%	reisbewegingen
aanleg van een groendak	1%	praktijkpand

Blijkt uit het onderzoek heeft 25% tot 75% van de praktijkhouders nog andere maatregelen genomen. Het gehele overzicht, met daarin ook de maatregelen die de niet-praktijkhouders hebben genoemd, verschijnt op www.staatvandemondzorg.nl.

FIGUUR 4

Door praktijkhouders meest genoemde **ondersteunende c.q. stimulerende factoren** en meest genoemde **belemmerende factoren** bij verduurzamen van de praktijkvoering (n = 261-257)

